వాళ్ళ మధ్య వంతెన

శీలా వీర్రాజు

ఈ సంవత్సరమైనా వెన్నెల్నీ, మల్లె పూలనూ వ్యర్థపోనివ్వగూడదను కున్నాడు అనంతమూర్తి. ఇరవై ఎనిమిదో పుట్టినరోజు జరుపుకున్న రాత్రి ఒంటరిగా గదిలో కిటికీముందు కూర్చుని, జీవితాన్ని తన చుట్టూ పరచుకుని గట్టిగా ఆ మాటే అనుకున్నాడు. కాని–

ఆ ఏడాదికూడా వర్షకాలం ప్రవేశించింది. వేసవిలో విరగపూసిన మల్లె పూలు క్రమంగా ఆఖరై పోయాయి. ఆ పూల చుట్టూ తిరిగి గుసగుసలు చెప్పి, పులకరింతలు పెట్టి, మైకంలోకి పడదోసి దొంగచాటుగా వాటి సువాసనల సంపదను దోచుకున్న గాలులు అతని తలమించి, అందరాని దూరంలోంచి కదిలి వెళ్ళిపోయాయి. వర్షంలా కురిసిన వెన్నెల అతని జీవిత క్షేత్రంమీద పడలేదు. ఎక్కడో ఏ అదృష్టపు కొండల

మీదనో కురిసి, ఆ కురిసిన వర్షపు నీరంతా కలిసి పరవళ్ళుతొక్కే ఏరై, అతని జీవితానికి అల్లంత దూరంగా ప్రవహించి కదిలి ఎవరి అనుభవాల సముద్రంలోనో లీనమైపోయింది.

నాలుగేళ్ళుగా యిలానే జరుగుతోంది. తన కోరిక ఎప్పటికి తీరేనో అన్న భయంకూడా యిప్పుడిప్పుడు కలుగుతోంది అతనికి. అది అతని దోషమే అని బంధువులూ, మిత్రులూ అంటున్నారు. ఇలా అయితే యిక పెళ్ళయినట్టే అని ఎగతాళికూడా చేస్తున్నారు.

ఏం చేస్తాడు మరి. చిన్నప్పటినించీ అతని అభిరుచులు అలానే రూపుదిద్దుకున్నాయి. సముద్రపు అంచులా వున్న ఉప్పాడలో అతను పుట్టాడు. ఊహ తెలిసి[illegible]నించీ అతను సముద్రాన్ని చూస్తూనే వున్నాడు. సముద్రపు అలల మీద విరిగిన సూర్యచంద్రుల్నీ, కెరటాల మీద ఊగిసలాడి కదిలి నర్తించే పడవలనూ ప్రతిరోజూ అతను చూస్తూనే వచ్చాడు. ఉదయం నిద్రలేచి, ఆవలించి వరండాలోకి వచ్చేసరికి దూరంగా తామరమొగ్గలా సముద్రాన్ని చీల్చుకొచ్చిన బాలసూర్యుడు కెరటాల పొత్తిళ్ళలో ఊయలలూగుతూ కనిపించేవాడు. సాయంకాలం యిసుకలో ఆడుకోడానికి సముద్రపు వొడ్డుకు వెళ్తే ఏ ఆకతాయో తుంచిపారేసిన తామరపూవులా కెరటాలమీద తేలుతూ ఎగిరిపడుతూ ఆ సూర్యుడే కనిపించేవాడు. అప్పుడప్పుడు మనసుపుట్టిన రాత్రిళ్లు చంద్రుడుకూడా ఉల్లిపొరకాగితం కన్నా సన్నని వెన్నెల తెరలోంచి దిగొచ్చి, అక్కడ కెరటాల మీద నృత్యం చేసి; తెల్లారిపోతుండగా, చెదిరి కింద పడిపోయిన వెలుగుముత్యాల్నయినా ఏరుకోకుండా పారిపోయేవాడు. ఎప్పుడు చూసినా వయ్యారంగా వంగి, చివాల్న పైకెగిరి, దబ్బున జారిపడి, కాస్సేపు అటూయిటూ ఊగిసలాడుతూ కనిపించేవి పడవలు.

బాల్యమంతా అక్కడే గడిచింది. రోజూ కనిపించే ఆ దృశ్యాలే అతని మెదడుకు మేతయ్యాయి. తర్వాత కాకినాడ వచ్చేశారు. వాళ్ళ వీధిలో డాక్టరుగారు ఒకాయన నెమలిని పెంచుతుండేవాడు. వాళ్ళ బావమర్ది ఫారెస్టు రేంజరు. గొప్పిలి అడవుల్లో దాన్ని పట్టుకొచ్చి డాక్టరుగారికి యిచ్చాడట. ఆ నెమలి రోజూ యిళ్ళ కప్పులమీద ఆడుకుంటుండేది. అది కదిలినప్పుడల్లా సన్నగా, పొడుగ్గా వున్న దాని మెడ అటూ యిటూ ఊయలలూగేది. చంచలమైన దాని చూపులతోపాటు మెడకూడా మాటిమాటికీ కదిలేది. కుచ్చిళ్ళు విప్పుకుని, రంగులు పరచుకుని పొడుగ్గా, బరువుగా కిందకు జారిన దానితోక విలాసంగా అటూ యిటూ కదిలేది. దాని నడకలో లయవుంది; లాస్యం వుంది; అందం వుంది. అవన్నీ కలిసిన దాని

నడక అతన్ని ఆకర్షించి ఆకట్టుకొనేది. అదొస్తే చదువుకూడా మానేసి దాన్నే చూస్తూ కూర్చునేవాడు. ఆ దృశ్యం కొంతకాలంపాటే వుండినా అది అతని మనసులో ముద్ర వేసుకుని నిలిచిపోయింది.

ఆ తర్వాత ఆనర్సు చదివే రోజుల్లో ఆంధ్రా యూనివర్సిటీ పిఠాపురంహాస్టల్లో వుండేవాడు. సముద్రపువొడ్డున అర ఫర్లాంగుదూరంలో మూడేళ్లు గడిపాడు.

ఇవన్నీ అతనికి తెలియకుండానే అతని వ్యక్తిత్వాన్ని తీర్చిదిద్దాయి. యౌవ్వనారంభవేళ ఆలోచనల తలుపుల్ని తెరుచుకుని మనోహరమైన లోకంలోకి తొంగిచూసిన తొలిసారి అతనికి అక్కడ సప్తవర్ణాల కాంతులమధ్య కనిపించినది సముద్ర కెరటాలూ కాదు, సూర్యచంద్రులూ కాదు; ఊయలలూగే పడవలూ, ఆడుకునే నెమలీకావు. అక్కడ సూర్యచంద్రుల్ని వజ్రాల హారంలో బిగించి, సముద్ర కెరటాల్ని పాయలు పాయలుగా కుచ్చిళ్ళలో నింపి, ఎగిరిపడే పడవల కదలికల్ని పాదాలలోకి దించి, నెమలి రంగుల్ని వొంటినిండా కప్పుకుని, దాని నడకలోని లయనూ, సోయగాన్నీ, అభినయాన్నీ అందుకుని అతిమనోహరమైన భంగిమలో ఒక నర్తకి కనిపించింది.

ఆ తర్వాత అతనికి చాలా అభిరుచులు ఏర్పడ్డాయి.

కృష్ణుడంటే అతనికి యిష్టం. కారణం - ఏ బొమ్మలో చూసినా కృష్ణుడి చుట్టూ నాట్యం చేస్తూ గోపికలు కనిపిస్తారు కనక.

దేవాలయాలంటే యిష్టం - ప్రతి దేవాలయం మీదా అసంఖ్యాకంగా నర్తకిలు రాళ్ళల్లో దాగివున్నారు కనక.

లేడి అంటే యిష్టం - దానిచూపులు కూడా నర్తకి చూపుల్లా చంచలమై, సోయగమై, ఆకర్షణీయమైనవి గనుక.

అలాగే, నర్తకి వేసుకుంటుంది గనుక పొడుగైన ఒంటిజడ అంటే యిష్టం. బుట్టలోలకు లంటే యిష్టం. గోరింటాకు పెట్టుకోవడమంటే యిష్టం.

అతనికి యిరవై మూడోయేట తొలిసారి ఓ సంబంధం వచ్చింది. అతని బంధువులూ, మిత్రులూ చా... చాలా చక్కటి సంబంధం అని మురిసిపోయారు. అతనుమాత్రం కచ్చితంగా నేను చేసుకోను అన్నాడు. అందుకు అతను చెప్పిన కారణం - ఆఅమ్మాయికి నాట్యం రాదట. ఆ వార్త అలాఅలా పాకిపోయి బంధువులందర్నీ చుట్టుముట్టింది. 'అతగాడికి ఆటగత్తె కావాలట. అతనిగురించని యిప్పుడు గెంతడం నేర్పుతామా. చేసుకోకపోతే మానె.' అని నోళ్ళు నొక్కుకున్నారు బంధువులు. అతన్ని చూసి చాటుమాటగా నవ్వుకునేవారు కూడాను.

వచ్చిన సంబంధాలన్నిటినీ తిరగ్గొట్టే

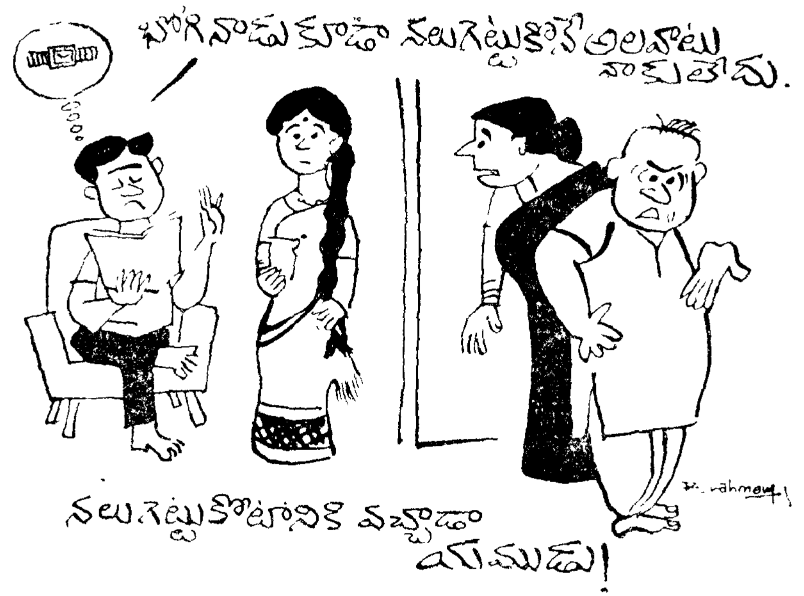

స్తోంటే యిప్పుడు అవికూడ రావడం మానేశాయి. అడపా తడపా ఏ దూరపు సంబంధమో రావడం తప్ప తెలిసినవారెవరూ అతన్ని వెతుక్కుంటూ రావడం లేదు.

ఇప్పుడిప్పుడు అతనికి భయంకూడా పట్టుకుంది.

ఈ ఏడాదికి యిలా యీ వెన్నెల వెలుగులూ, ఈ పూలగాలులూ వ్యర్థమై పోయినా వచ్చే యేడాదైనా వాటిని సార్థకం చేసుకోవాలి – అని ప్రతిసారీ అనుకుంటూనే వస్తున్నాడు. అలా అనుకోవడమే మిగులుతోంది. తొలిరోజుల్లో మల్లెపూలు కొనుక్కునేవాడు. వెన్నెల్లో తిరిగేవాడు. ఇప్పుడు అవన్నీ మానుకున్నాడు. అవి బాధను కలిగిస్తున్నాయి. భయపడుతున్నాయి. అందుకని వాటి జోలికి వెళ్ళడమే మానేశాడు.

పదిరోజుల కిందట ఓ సంబంధం చూడ్డానికి వెళ్ళినప్పుడు, అమ్మాయిని గదిలోకి తీసుకొస్తుండగా అడుగుల్లో అడుగులు వేసుకుంటూ, అలా వేసిన ప్రతి అడుగుమీదా బరువునంతా వాల్చి నన్నని నడుమును మరీ పక్కకు వాల్చేస్తూ అలలు అలలుగా చీరకుచ్చిళ్ళను ముందుకు నెట్టుకుని నడిచివస్తోన్న అమ్మాయిని చూసి, ఆ అమ్మాయి బుట్టలోలకుల్నీ, జడగంటలతో మరీ పొడుగుదేరిన జడనూ గుర్తించి, 'ఈ అమ్మాయికి తప్పక దేన్సు వచ్చుంటుంది' అనుకున్నాడు.

అతని చూపుల్ని కనిపెట్టి అతనికూడా వచ్చిన పినతండ్రి అడిగాడు : "అమ్మా

యికి డేన్సు ఏమన్నా నేర్పించా రేమిటి?" అని.

ఆ ప్రశ్నకి అమ్మాయితో సహా అంతా తెల్లబోయారు.

"డేన్సు నేర్పించలేదండి. ఏదోకా స్త్ర సంగీతం మాత్రం వొచ్చు. పాడించమని అంటారా..." అన్నాడు అమ్మాయి తండ్రి.

"అక్కర్లేదులెండి" అనే శాడు అనంతమూర్తి. ఊరెళ్ళి యింట్లోవాళ్ళతో సంప్రదించి వుత్తరం రాస్తామని బయలు దేరారు.

అప్పుడేవచ్చి వారంరోజు లయ్యింది. కార్డుముక్కన్నా రాయలేదు. అవతలి వాళ్లు కంగారుపడుతూ వుత్తరంకూడా రాశారు.

ఏం రాయించాలో అనంతమూర్తికి తోచకండా వుంది.

ఇదికూడా యిలానే అయ్యింది. ఇంతచిన్నకోరికకూడా తీరడంలేదు. ఇంతకాలంగా కోర్కెల మొలకలకు నిరీక్షణల నీళ్ళుపోసి పెంచుకుంటూవస్తే, అవి ఏ కాయలనూ కాయలేని గొడ్రాలు చెట్లు అయిపోయాయి. పూసినపూలు రాలిపోతున్నాయే తప్ప నిలవడంలేదు. ఎన్ని అమృతంకురిసిన రాత్రిళ్లు తనకు కాకుండా పోయాయో! ఎన్ని గులాబీలు పరచుకున్న ప్రేమనిండిన సాయంకాలాలు తనకు మిగలకుండా పోయాయో!! ప్రకృతిలో ప్రతి అణువునా నిక్షిప్తమైన అందం యిప్పుడు తనకు అందడంలేదు. మోడుబారిపోయిన మొక్కలా అయిపోతోంది జీవితం. ఇంత మబ్బుతునక మీద వంగినా, ఇన్ని చినుకులు పైన జారినా, కాస్తంత ఎండపొడ తగిలినా ఏమీ అని పించని చైతన్యరహితమైన యీ మోడు జీవితంలోంచి తనకిక విముక్తి వుండదా? చిటారుకొమ్మన మిగిలిన ఆకులా చెప్పా చెయ్యకుండా యీ యౌవ్వనం రాలిపోవ డానికి యింకెంతకాలం కావాలి!...

దిగులుతో అతని మనసు రెపరెప లాడింది.

ఆ మార్నాడు వాళ్ళుచిన్నాన్న అతన్ని అంతకుముందు చూసొచ్చిన సంబంధం గురించి అడిగితే "మీ యిష్టం. మీకు నచ్చితే నాకు నచ్చినట్టే," అన్నాడు.

తొలిసారి పెళ్ళిచూపులకు వెళ్ళినప్పుడు బంగారు బొమ్మలాంటి అమ్మాయిని చూసి చేసుకోనంటే ఎంతగా ఆశ్చర్య పోయారో యిప్పుడూ అంతగానే ఆశ్చర్యపోయారు బంధువులూ, స్నేహితులూను ఆలస్యమైతే మళ్ళీ ఏం బుద్ధిపుడుతుందో అని మాఘమాసంలో మొదటి లగ్నానికే పెళ్ళికూడా జరిపించేశారు.

దిగకేం చేస్తాడు. సాగనప్పుడు కొండ మీది కోతికూడా దిగొస్తుంది - అనుకుని వ్యంగ్యంగా నవ్వుకుని, తగినశాస్తి జరిగిందన్న తృప్తిచూపొకటి అతను కనిపించినప్పుడు విసిరిన బంధువులు ఓరోజు ముక్కుమీద వేలేసుకున్నారు.

కారణం –

డేన్సు టీచరు ఒకామెను రోజూ యింటికి రప్పించుకుని భార్యకు డేన్సు నేర్పిస్తున్నాడు అనంతమూర్తి.

మొదట్లో అందుకు మలయవతి – అతని భార్యే – ఒప్పుకోలేదు.

"చూడు మలయవతీ! ఆ బుట్టలోలకుల్ని తీసెయ్యకుండా అలానే వుంచేసుకుంటావు కదూ," అనంతమూర్తి తొలి రోజున అన్నాడు.

అలానే అన్నట్టు అనురాగపు కొసచూపులు విసిరీ, ఆనందపు చిరునవ్వులు వొదిలీ, నునుసిగ్గుతెరల మేలిముసుగును పైకి తీసుకుని మెల్లగా, లోలకులు సన్నగా పలకరించగా అతి మనోహరంగా తలూపింది.

"జడకూడా అలానే వేసుకో. జడగంటలు అల్లుకున్న జడంటే నాకు చాలా యిష్టం," అన్నాడు

మరీ పొడవైన చూపుతో అతని హృదయపు లోతుల్లోని అమృతాన్ని తోడితీసి, ఆ తెల్లని అమృతపు పాల నురుగుల కాంతుల్ని అతని కళ్ళల్లో నిలిపి, మత్తెక్కిన అతని కనుపాపల్ని ఊయలూగిస్తూ. జడగంటల చిరుమువ్వలు తాళం వేయగా 'అలానే' అన్నట్టు తలూపింది.

"నృత్యంఅంటే చాలా యిష్టం నాకు; నీకూ యిష్టమేనా?" అన్నాడు ఆమెను హృదయంలో నిలుపుకుంటూ.

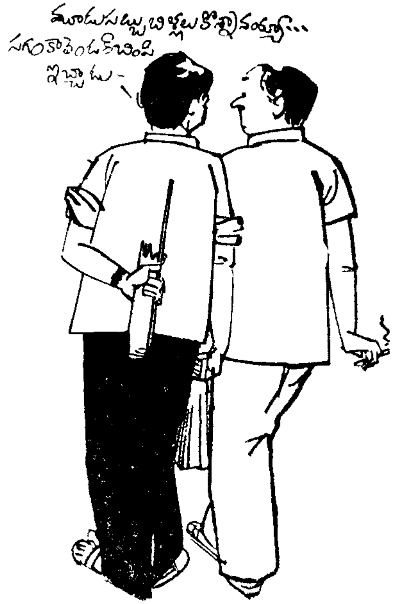

జల్లు జల్లుగా కురుస్తోన్న సిగ్గు తుంపర్లలో తడుస్తూ అతని హృదయపు నీడలోకి మరింతగా వొదిగి గుసగుసలు పలుకుతున్నంత మెల్లగా, సంగీతంతో సానబట్టిన కంఠంతో మనోహరంగా 'ఊఁ' అంది.

"నిన్ను చూసినప్పుడు నర్తకివేమో అనుకున్నాను. నీ నడకలోని లయనూ, నీ చూపుల్లోని భావాలకదలికలో వేగాన్నీ, నీ ఆకారపువొంపుల్లోని సొగసునూ చూసి నీకు డేన్సు వచ్చేమోనని అడిగించాను పెళ్ళి చూపులనాడు. నిన్ను నర్తకిగా చూడాలని మరీ ముచ్చటగా వుంది నాకు. పోనీ నేర్పిస్తాను నేర్చుకుంటావా?"

ప్రియుని సందేశాన్ని మోసుకొచ్చిన గాలితెర గుసగుసలకు చిగురాకు

పవిట పులకరించినట్టు ఆమె మనసు జల్లుమంది భర్త పొగడ్తల గిలిగింతలకు తెరలు తెరలుగా చిరునవ్వు కెరటాలు హృదయంలోంచి కొట్టుకొచ్చి విడిచిన తెల్లటి నురగల్ని కనిపించనీయకుండా పెదాలు బిగబట్టి, భర్త ముఖంలోకి విచిత్రంగా చూసింది మలయవతి

"నేర్చుకుంటే నీకు చాలా త్వరగానే వచ్చేస్తుంది: అట్టే కష్టం కూడా కాదు." అన్నాడు అతను.

భర్త ఆలోచనల్లోనూ హృదయంలోనూ నీడలా, కాంతివెంట కిరణంలా, జ్వాలవెంట వేడిలా, పూవువెంట తావిలా కలిసిపోవడమే తప్ప విడివడడం మర్చిపోవలసిన తొలిరోజుల్లో భర్త కోరికను కాదని చెప్పలేని మూగమనసుతో హృదయంలోంచి జారిపోయి పక్కకి జరిగి కూర్చుని భయపడుతూ, బిడియపడుతూ జాలిగా, దీనంగా భర్త ముఖంలోకి చూస్తూవుండిపోయింది.

"నిజం. నీ అందమూ, నీ లావణ్యమూ, చక్కగా సరిపోతాయి. నీలాంటిది నర్తకిఅయితే లాస్యాన్ని బాగా ప్రదర్శించగలదు," అన్నాడు తిరిగి.

తొలిరోజునే భర్త కోరికను మన్నించలేని అసహాయతలో చిక్కుకున్నందుకు కళ్ళల్లో నీరు చేర, అతని రూపాన్ని మసగ్గా అలికేస్తోంటే, అతని మనసు కూడా తననుండి జారిపోతుందేమో నన్నంత భయంతో కళ్ళ రెప్పల్ని టపటపా కొట్టుకుని కన్నీళ్ళను ఒత్తుకుని "ఎలాగండీ! అసలు ఏమాత్రం నాకు చేతకాదుకదా ఇప్పుడెలా నేర్చుకొనేదీ? ఈ వయసులోనా?" అంది. కళ్ళల్లో తడినైతే అద్దేసుకో గలిగింది గాని, కంఠంలో దుఃఖాన్ని మాత్రం పక్కకు నెట్టేయలేకపోయింది

"కళ్ళకు కావలసింది సాధనగాని వయసుతో సంబంధమేంటి. నువ్వేం గొప్ప నర్తకివి కానక్కర్లేదు. స్టేజిమీద డేన్సు చేసేంత పరిపూర్ణంగా నేర్చుకోనక్కర్లేదు. నా గురించి ఏకాంతంగా డేన్సు చేస్తేచాలు. చిరకాలంగా నాకున్న కోరిక అది ఇలా చూడు మలయవతీ! నా గురించి ఆమాత్రం కష్టపడలేవూ:" జాలిగా, పేదవాకి ఆకలికోరికలా అతిదీనంగా తనను తాను తగ్గించుకుని, తన వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రేయసిముందు ద్వారంలా మండించే ప్రేమభక్తుడి ఆశ కళ్ళలాంటి కళ్ళతో, ఎదుట నుంచున్న భర్తముఖం చూసేసరికి నిలువునా ఆమె నీరైపోయి అప్రయత్నంగానే తలూపేసింది. అలా వూపుతూ చటుక్కున ఆగిపోయి "ఏమండీ! నలుగురూ ఏమనుకుంటారోనండీ!" అంది.

"ఏమనుకుంటే మనకేం. మనిష్టం మనది. అయినా యింత పెద్దవూళ్ళో మనల్ని గురించి పట్టించుకునేవాళ్ళెవ్వరు," అన్నాడు. ఆమెను దగ్గరికి

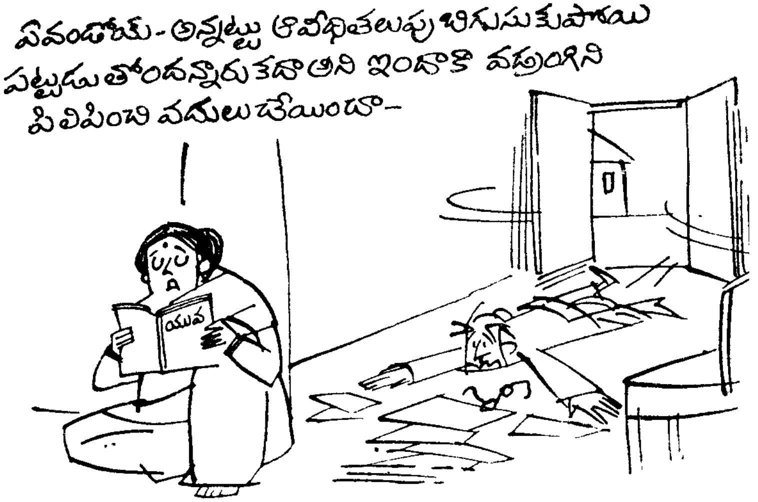

తీసుకుని ఆమె కళ్ళల్లో తనరూపాన్ని చూసుకున్నాడు.

నెలరోజుల తర్వాత డేన్సు టీచరు ఒకామెను ఏర్పాటు చేశాడు. సాయంకాలంపూట ఆమె వచ్చి, ఓ గంటసేపు చెప్పివెళ్తుండేది. అనంతమూర్తి ఆఫీసు నుంచి ఆరింటికి యింటికి వచ్చేవాడు. ఆ పాటికే డేన్సుపాఠాలు అయిపోయేవి. మలయవతి స్నానంకూడా చేసేసి భర్త గురించి ఎదురుచూస్తూ కూర్చునేది.

ఆ ఇంట్లో వుంటున్నది వాళ్ళిద్దరే. కొత్త సంసారం కాస్త దారిన పడేవరకు వుందామని అతని తల్లి వచ్చి, నెలరోజులుండి వెళ్ళింది. తండ్రి రిటైరయ్యాక కాకినాడలోనే యిల్లొకటి కట్టుకుని స్థిరపడిపోయాడు. చదువుకుంటున్న ఆడపిల్లలున్నారు. స్వగ్రామంలో పొలాలు ఉన్నాయి. కాకినాడ అనువుగా వుంటుందని అక్కడ స్థిరపడ్డాడు తండ్రి. అనంతమూర్తి వుంటున్నది బెజవాడలో రైల్వేలో వుద్యోగం. బంధువులు చాలామంది ఆ వూళ్ళో వున్నారు.

వాళ్ళందరూ, అనంతమూర్తి భార్యకు డేన్సు నేర్పిస్తున్నాడని తెలిసి 'అవ్వ' అని నోరు నొక్కుకున్నారు. అతను ఎదురైనప్పుడు పలకరించి, వ్యంగ్యంగా విసుర్లు విసిరేవారు. అతను వాటిని ఏమాత్రం లక్ష్యపెట్టేవాడు కాదు.

ఊరిలో ఏమూల నృత్యప్రదర్శన జరిగినా భార్యను వెంటబెట్టుకుని వెళ్ళేవాడు. శాస్త్రీయ నృత్యాలుగల ఏ సినిమా వచ్చినా ఒకటికి రెండుసార్లయినా భార్యతోసహా వెళ్ళివస్తుండేవాడు. భారతీయ నృత్యరీతుల్ని గురించి, ముఖ్యంగా

భరతనాట్యం, కూచిపూడి నృత్యాలను గురించి అతనికి బాగా తెలుసు. వాటి మీద వచ్చిన పుస్తకాలూ, పత్రికల్లో వ్యాసాలూ చదువుతూండేవాడు తరచుగా. ఆ విషయా లన్నీ భార్యకు తెలియజేస్తుండేవాడు. ఆమె నిరుత్సాహంతో నీరు గారిపోకుండా ప్రతిపలుకులోనూ ఆమెను ప్రోత్సహిస్తూ మాట్లాడేవాడు.

భర్త శ్రద్ధ చూస్తే ఆమెకే ఆశ్చర్యం వేసేది. నేర్చుకుంటున్న తొలిరోజుల్లో ఆమెకు విసుగ్గా వుండేది కానీ కొద్ది కొద్దిగా వంటబడుతున్న తర్వాత ఆమెకే ఆసక్తి కలిగింది. ఎవరూ లేనప్పుడు గదిలో నిలువుటద్దం ముందు కూర్చుని తన చూపుల్తో తనే ఆడుకునేది.

క్రమక్రమంగా ఆమె పాదాలలోకి ప్రవాహంలోని ఒరవడీ, గలగలలూ జారి వెనకటి ఆమె కదలికల్లోని హొయలుతో కలిసి హంసనడకలోని విలాసాన్నీ, పావురం కదలికల్లోని ఠీవినీ, నెమలి అడుగుల్లోని నాజూకునూ నింపుకుంటున్నాయి. ఆమె చూపులు పదును దేరి కళ్ళకొసల్ని మృదువుగా కోసి విస్తరించి ఏ మారుమూల వెలుగు రేఖనైనా, ఏ దూరతీరాల్లోని మిణుగురు రేణువునైనా వెంటనే అందుకోగలిగే చురుకు దనాన్నీ, గ్రహణ శక్తినీ అలవరచుకుంటున్నాయి. ఆమె శరీరం ఒక్కొక్క చోట కుంచించుకుని, మరొక చోట వికసించి, వొంపులు ప్రస్ఫుటమై, వెలుగు నీడల్ని స్పష్టంగా విడదీయ గలిగే కోణాల్ని నింపుకుని కంచుప్రతిమ ల్లోని గట్టిదనాన్నీ, నునుపునూ ప్రకటిస్తున్నాయి. రూపం లేని పొగమంచులా జారి, మాయలోంచి వాస్తవంలోకి దిగి ఆకారాల్ని ఏర్పరచుకున్న మంచుబిందువుల ముత్యాల్లా అతని జీవితంమీదకు వాలిన కలలు యదార్థమై అనుభవాల ముత్యాలసరాల్తో అతన్ని అలంకరిస్తున్నాయి.

అప్పుడూ అప్పుడూ వెన్నెలవర్షాలు కురుస్తూనే వున్నాయి. అనేక రాత్రిళ్లు వాళ్ళు డాబామీద ఆ వెన్నెల్లో తడిసి చలికి రక్షణగా వెచ్చని అనుభవాల దుప్పట్లు కప్పుకుని నిద్రపోయేవారు.

చాలాకాలంక్రితం, కాపరానికి వచ్చిన కొత్తల్లో, వాళ్ళ పెరడులో మలయవతి నాటిన మల్లెతుప్ప ఓ సాయంకాలం మసకచీకట్లో మూడు నక్షత్రాల్లాంటి పూలు పూసింది. వాటిని అతను కొయ్య లేదు గానీ ఆ మర్నాటినించీ ఆఫీసు విడిచాక యింటి కొచ్చేటప్పుడు రోజూ పావలా మల్లెపూలు కొనుక్కుని పట్టు కొచ్చేవాడు. డాబామీద పక్కలపై చల్లుకునేవారు. రాత్రల్లా ఆ పూల పరిమళం వాళ్ళచుట్టూ దోమతెరలా అల్లుకునేది. చంద్రుడు వున్న వెలుగురాత్రిళ్లు ఆ పూలు వెన్నెలవర్షంలో పడిన వడగ

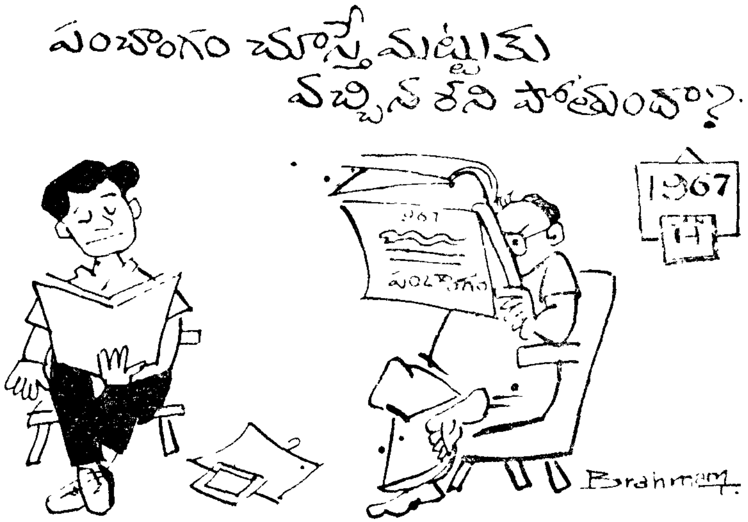

ళ్ళయ్యేవి. చంద్రుడులేని చీకటిరాత్రిళ్ల నక్షత్రా లయ్యేవి. రాత్రల్లా ఆ పూల చక్కటి, మృదువైన గిలిగింతలస్పర్శ, చుట్టూ పరిమళం తెర, ఉదయం లేచే సరికి నిద్రలేని కళ్ళలా పక్కలమీద ఎర్రబడి కనిపించే పూలు, చూసేకొలదీ సిగ్గుతో కందిన చెక్కిలి ఎరుపుతో నవ్వు తున్న ట్టనిపించే ఆ పూల కొంటెతనం- ఆ పగలల్లా అతని ఆలోచనల్లో అవే.

జీవితం గుబురునిండా కోరికల మొగ్గలు. అవి యౌవ్వనపు నిండుతో విరిసి, గాలిలో పరిమళాల తెరలు పరిచి, రంగురంగుల ముగ్గులు పెట్టి మర్నాడు తృప్తిగా రాలిపోయేవి. అవి రాలక ముందే ఆ పక్కనే మరికొన్ని.

రోజూ ఉదయిస్తున్నాడు సూర్యుడు. పడగళ్ళతో హోరున వర్షిస్తోంది వెన్నెల. ఒక్కొక్కప్పుడు జల్లు జల్లుగ కురుస్తోంది. తుంపర్లు జారి పుప్పొడిలా సన్న సన్నగా రాలుకోంది. ఇంకొ కప్పుడు పొగమంచులా అతని జీవితం చుట్టూ మత్తుగా అల్లుకుంటోంది.

మెల్ల మెల్లగా మల్లెపూలు వెనక పడ్డాయి. కుంభవృష్టిగా వర్షం కురిసి వెలిసిపోయినా ఆకుల్ని అంటిపెట్టుకుని వొదల్లేక వొదల్లేక జారే నీటిచుక్కల్లా వెనకబడిపోతున్న మల్లెల పరిమళాల కొసర్లు ముక్కుపుటాల్ని పట్టుకొని వేలాడుతున్నాయి.

జీవితం రసమయంగా, శోభాయ మానంగా, రాగ భరితంగా అనిపిస్తోంది. కాలానికి పగ్గాలు వేసి, తాపీగా కలల్ని నెమరేసుకుంటున్నారు.

నెలరోజులుగా రోజుకి పదిసార్లన్నా

జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ వచ్చిన పెళ్ళిరోజు చివరకు ఓరాత్రి చిక్కటి చీకట్లను చీల్చుకొని బైటపడింది. ఒక్కొక్క వెలుగురేఖనే విప్పుకుని నిండుగా వికసించాడు సూర్యుడు. అతను జార్చిన కాంతిపుప్పొడి లోకమంతా దట్టంగా పరచుకుంది.

ఆరోజు అనంతమూర్తి ఆఫీసుకి సెలవుపెట్టాడు. ఆ పగలల్లా ఆమెను తన కళ్ళల్లోనే ప్రతిష్ఠించుకున్నాడు. సాయంకాలం మిత్రులకు ఘనంగా పార్టీ యిచ్చాడు. ఆ హడావిడి అంతా పూర్తయే సరికి ఏడయ్యింది. తీరుబాటుగా కూర్చుని పెళ్ళినాటిముచ్చట్లునెమరేసుకుంటున్నారు.

అనంతమూర్తి చటుక్కున లేచివెళ్ళి పెట్టెలోంచి ఓ పెద్దపార్శిలు పట్టుకొచ్చి ఆమెచేతిలో పెట్టాడు.

కళ్ళరెప్పల్ని ఎగరేసి 'ఏమిటి ?' అన్నట్టు చూసింది.

"విప్పు నీకే తెలుస్తుంది."

ఆమె విప్పింది. కళ్ళు జిగేల్ మన్నాయి. మెరుస్తోన్న రంగురాళ్ళతో ఆభరణాలూ, ఆ అడుగున ముదర రంగులో మధ్య మధ్య జరీ అల్లకం డిజైనులతో ఏవో బట్టలూ — ఆమె ఆశ్చర్యపోయింది. పెళ్ళిరోజు కానుకగా పొద్దున్నే సింధూరంరంగు గద్వాల్ చీరా, వాచీకని బంగారం చెయినూ భర్త యిచ్చాడు. ఇప్పుడివన్నీ ఏమిటో ఆమెకు అర్థంకాలేదు. బట్టను పైకి తీసి మడతలు విప్పింది. అర్థమయ్యింది. డేన్సుడ్రెస్సు అది !

"అద్దెకు తెచ్చాను. ఇవ్వాళ నువ్వు యివన్నీ కట్టుకుని డేన్సు చెయ్యాలి. ఫొటోలు తీద్దామని రమణిని అడిగి ఫ్లాష్ కెమెరా పట్టుకొచ్చాను." అన్నాడు అనంతమూర్తి.

"అప్పుడే ఏం వస్తుందండీ. కరణాల్ని కూర్చడం యిప్పుడప్పుడే ఎలా చేతనవుతుందీ. ఏడాదికూడా కాలేదుకదా. ముద్రల్నయితే పట్టగలను కానీ వాటిని వరసగా కూర్చడం అంతగా రాదే."

"ఎలా వొస్తే అలా చెయ్యి. చాలు. అసలు ఆ డ్రెస్సులో ఎలాకదిలినా అందంగానే వుంటుంది."

అక్కడికీ ఆమె సందేహిస్తూ నుంచుండిపోయింది గానీ అతను అతిజాలిగా, దీనంగా మరీ మరీ అడిగేసరికి 'అలాగేలెండి' అని చెప్పి లోపలకు వెళ్ళింది. పావుగంట తర్వాత తలుపులు తీసుకుని వచ్చి "ఎలావుంది ఈ డ్రెస్సు. నాకు నప్పిందా ?" అని అడిగింది.

అతను మాట్లాడడంకూడా మర్చిపోయి కళ్ళార్పకుండా ఆమెనే చూస్తూ వుండిపోయాడు ఇంతకుముందెప్పుడూ కనీసం కల్పనలోకూడా, చూడనంత అందంగా కనిపిస్తోంది ఆమె. యౌవ్వనాన్ని ఎక్కడికక్కడ బంధించేసిన బట్టల్లో మామూలుకన్నా పుష్టిగా, ఆరోగ్యంగా, అందంగా వుంది. ఆ గదిలో

ఆమె చుట్టూ రేడియో, ఎలక్ట్రిక్ లైటు వంటి ఆధునిక పరికరాలు కన్పిస్తున్నాయి గాని లేకపోతే ఆమె కొన్ని తరాల క్రితంలో వున్నట్టు, ఈ ప్రజాస్వామ్యానికి ముందు ఏ రాచరికపు వ్యవస్థలోనో జీవిస్తున్నట్టు, కలకంటున్నట్టు అనిపించివుండేది అతనికి.

"ఎక్సెలెంట్, బ్రహ్మాండంగా వుంది,'' అన్నాడు. ఆమెను దగ్గరకి తీసుకుని - గట్టిగా కావలించుకున్నాడు. ఆమె భుజానికి తగిలించుకున్న దండకడియంలో రాతిపొడి రాలినచోట యిత్తడిరేకు గుచ్చుకోగా ఆమెను ఒదిలేసి చిన్నగా నవ్వుతూ "తెలివితక్కువగా ప్రవర్తిస్తున్నాను కదూ, ఇంతకాలానికి నా కోరిక తీరింది. నన్ను నేనే మర్చిపోయాను ... ఏదీ చక్కటి పోజు యివ్వు, ఫొటో తీస్తాను," అన్నాడు.

ఆమె మెల్లగా కదిలివెళ్ళి అతని ఎదుట మూడు గజాల దూరంలో నిలుచుని శరీరాన్ని ఓ పక్కగా తిప్పి, ఎడమకాలును కొద్దిగా వంచి, శరీరం బరువునంతా దానిమీదుగా పాదంమీద నిలిపి, కుడికాలునుకూడా అదే రీతిలో అట్టే బరువును ఆన్చకుండా, తేలిగ్గా చేర్చి, రెండు చేతుల్నీ నేలకు సమాంతరంగా చాచి, అలా చాచిన కుడిచేతిని రొమ్ముల ఎదుటికి మడిచి, రెండు చేతుల్లోనూ త్రిపతాక ముద్రలు పట్టింది.

అతను ఏంగిల్ సరిచూచుకుని ఫొటో తీశాడు.

శిల్పంలా నిల్చున్న ఆమె ఆ భంగిమలోంచి కరిగి లయానుగుణంగా, కాల ప్రమాణంతో ఆయా స్థితులకు గల హస్తముద్రలు పడుతూ పాదవిన్యాసాన్ని చూపుతూ నమస్కరించింది.

ఆ తర్వాత సన్నగా పాడుతూ, పాటకు తగిన అభినయం చేస్తూ, ఒక స్థితినుండి మరొక స్థితికి చటుక్కున కదులుతూ, దానికి అనుగుణంగా కరణాలను కలుపుకుని, అంగహారాలను అల్లుకుని, ఒక్కొక్క అంశాన్నీ అతని ముందు వుంచింది.

అతను మరికొన్ని ఫొటోలు తీశాడు.

ఆమె వచ్చి అతని పక్కనే కూర్చుని

"సరిగ్గా రాలేదు కదండీ. తాళం ఎవరైనా వేసి పాడుతూవుంటే బావుండేది." అంది. కళ్లు ఎగరేసి పక్కావాటుగా చూపుల్ని జార్చి "ఎలా వుందండీ? చెప్పరూ!" అంది తిరిగి కుతూహలంగా.

"ఇంకా కొత్త కదా. మరో రెండేళ్ళు యిలాగే నేర్చుకుంటే బాగానే రావొచ్చు. అభినయం చక్కగానే కుదిరింది గానీ తీర్మానాల్లో తాళకట్టు దెబ్బతింటోంది మరి. ఆటలో యింకా నాజూకు వొచ్చి చేరాలి. మరికొంతకాలం పోతే అదే వొస్తుందనుకో. అసలు ఏడాదిలో యీ మాత్రం నేర్చుకోవడమే గొప్పకదా. ఎలాగైతేం నాకోరిక తీర్చావు.''అన్నాడు ఆమెను హృదయానికి హత్తుకుంటూ. అలసిపోయిందేమో రొమ్ములు ఎగిరి పడుతున్నాయి. ఆమె విడుస్తోన్న నిశ్వాసాలు మెడమీద గిలిగింతలు పెడుతున్నాయి. "నా పంతం నెరవేరడానికి నిన్ను యిబ్బంది పెడుతున్నానుకదూ." అన్నాడు తిరిగి ఆమె కళ్ళల్లోకి చూస్తూ.

కదిలి, విరిసి, విప్పారి, వాల్పడిన కనురెప్పల కిందనుంచి చూస్తూ'ఉహూఁ' అంది. ఆమె అతని కళ్ళలో వాలుతోన్న మత్తుపొరల్ని గుర్తించి, నవ్వుకుని, మెల్లగా ఒడిలోంచి జారి లోపలకు వెళ్ళిపోయింది.

ఆ రాత్రి వాళ్ళు డాబామీద వెన్నెల లేని చీకట్లో యీ ఏడాదిగా జరిగిన విశేషాలన్నీ ఒక్కొక్కటే మననం చేసుకుంటూ బాగా పొద్దుపోయేవరకూ కూర్చుండిపోయారు.

మూడురోజుల తర్వాత ఫొటో ప్రింటులు పట్టుకొచ్చాడు అనంతమూర్తి. మరీ బాగా నచ్చిన ఫొటోకు ఫ్రేము కూడా వేయించాడు. ఫొటోలో తనని తాను చూసుకుని మురిసిపోయిందామె. 'ఇంకా బాగా కృషిచేసి నేర్చుకోవాలి' అనుకుంది. ఇప్పుడు ఆమెకు అడుగడుగునా నాట్యమే కనిపిస్తోంది. వంట చేసేప్పుడు స్టౌలోంచి ఎగసిన జ్వాలల్లోనూ, తడిపి ఆరేసిన దండెంమీది చీర కదలికల్లోనూ, దేవుడిముందు వెలిగించిన అగరువత్తి పొగ మెలికల్లోనూ, చెయిజారి ఒలికిన నీళ్ళు పల్లానికి జారిన చాలులోనూ— ప్రతిచోటా నాట్యరూపాలే కనిపిస్తున్నాయి. ప్రతి వస్తువు కదలికలోనూ కొత్తదనం కనిపిస్తోంది. చూపుకి కొత్త కోణాలు ఏర్పడ్డాయి. ఇంతకు పూర్వం జీవితం ఒకనాటకం అనుకునేది. ఇప్పుడు అదొక 'బాలే'గా అనిపిస్తోంది.

ఆమె ఉత్సాహానికి అదిలోనే హంసపాదు తగిలింది. తండ్రికి రక్తపోటు వస్తే సాధ్యమైనంత త్వరగా తిరిగి వచ్చేద్దామని వెళ్ళింది. అనంతమూర్తికి వీలుగాక ఒక్కర్తినే పంపించాడు. వారంరోజుల్లో తండ్రికి తగ్గింది కాని, ఎలాగూ సంక్రాంతి రానే వస్తోందికదా అల్లుడు వస్తే ఎకంగా యిద్దరూ కలిసే వెళ్ళిపోవచ్చు అని ఆపేశారు ఆమెను.

పండక్కి అతను వెళ్ళాడు. కొత్త ల్లుడికి పెట్టుపోతలవీ బాగానే జరిపారు. ఉన్న అయిదురోజులూ బాగానే గడిచి పోయింది. ఇల్లు కదలి బయటికే వెళ్ళ లేదు. ఒకరోజు సాయంకాలం మాత్రం యిద్దరూ కలిసి సినిమాకు వెళ్ళారు.

బయలుదేరి వచ్చేస్తూ బంధువులకు చెప్పడానికి వెళ్ళినప్పుడు యించుమించు అంతా ఒకేవిధంగా దీవించారు-ఆర్నెల్లు తిరక్కుండానే పుట్టింటికి నిండుగా రావాలి సుమా - అని. అమాటే ఆమె స్నేహితు రాలు చూడ్డానికివచ్చి అంది. అప్పుడు మలయవతి "ఆఁ, ఏంపిల్లలో పోనిస్తూ, మరో అయిదేళ్ళవరకూ పిల్లలు కలక్క పోతేనే మంచిది," అంది.

ఆ మాటల్ని వాళ్ళ నాయనమ్మ ఆల కించినట్టుంది 'ఓహో ! మీ ఆయన నిన్ను కోతిని చేసి ఆడిస్తున్నాడుకదే, అందుకా యీ ఆలోచన వచ్చింది' అని దెప్పి పొడిచింది. అ మాటలు అనంతమూర్తికి వినిపించాయి.

బాధపడ్డాడు.

రైల్లో "నిన్ను కోతిని చేసి ఆడిస్తు న్నానా?" అని అడిగాడు అనంతమూర్తి.

బయలుదేరిన దగ్గర్నుంచీ భర్త ముభావంగా ఎందుకున్నారో ఆమెకు అర్థ మయ్యింది. 'ఇందుకా మీ రిలా మూతి ముడుచుకూర్చున్నారు. భలేవారే' అని నవ్వేసింది. ఆయన మూడ్ని మార్చుదా మని ఏమిటేమిటో చెప్తోంది. ఆమెకు రైలుప్రయాణమంటే యిష్టంట. చిన్న ప్పుడు ఎక్కడికన్నా వెళ్ళినప్పుడు కిటికీ పక్కసీటు గురించి తరచు పోట్లాడుకునే వారట. ఇలా ఏమిటేమిటో చెప్తోంది.

ఆమె చెప్తున్నప్పుడు ఆమె చూపులు జ్ఞాపకాల్లో జారి, పసిపాప చూపులోని కుతూహలంతో కదిలి, యౌవ్వనంలోని జీవితో నిలకడగా కొద్దిసేపు నిలుచుండి పోతున్నాయి. బాల్యంలోని కొంటెతన ముతో గెంతి, అలసటేలేని ఉత్సాహంతో ఎక్కువైనప్పుడు కళ్ళరెప్పలు టప టపా కొట్టుకుని, అంతలోకే చటుక్కున ఆగి, సిగ్గుతో ముడుచుకుపోయి, కొద్ది కొద్దిగా తెరచుకుని చూపుల్ని దాగుడు మూత లాడిస్తున్నాయి. మధ్య మధ్య వాలుగా, కళ్ళకొనల్లోంచి విలాసంగా చూసి, అతని ఆలోచనల్ని తనవైపు తిప్పుకునే ప్రయత్నం చేస్తోంది ఆమె.

ఆమె పన్నిన చూపుల ఉచ్చు లో చిక్కుకుపోయి శ్రద్ధగా ఆలకిస్తోన్న అనంతమూర్తి మధ్యలో ఎందుకో తలెత్తి అటుచూశాడు. అవతలకూర్చున్న వ్యక్తి తమవైపే చూస్తున్నాడు. అనంతమూర్తి యిటు చూశాడు. ఈపక్క కూర్చున్న వ్యక్తీ అలానే చూస్తున్నాడు. ఎదుటికి చూశాడు. ఆ ఎదుటివ్యక్తీ అంతే. మూడువైపులా చూశాడు. అందరికళ్ళా యిటే వున్నాయి. అనంతమూర్తి చూడ్డం చూసి తప్పుచేసినట్టు చూపులు తిప్పేసు కుంటున్నారు వారు.

ఆమె చెప్పడమైతే మెల్లగానే చెప్తోంది కానీ ఆ కళ్ళను తిప్పడంవల్లే అందరి చూపులూ యిటు వాలుతున్నాయి. అలా కళ్ళతో మాట్లాడ్డం అతనికి కొత్తేమీ కాదు. చాలా సరదాగాకూడా వుండేది.

ఇంట్లో అయితే బావుండును కాని యిక్కడేమిటి? – అతనికి సిగ్గుగా వుంది. ఆమెమాత్రం అదేమీ గుర్తించినట్టులేదు. రాజమండ్రి ఎక్స్కర్షన్ అనుభవాలు. అక్కడ చూసిన విశేషాలూ చెప్తోంది.

ఆమె ఆపేటట్టులేదని మధ్యలో అతను అందుకుని ఆ మధ్య అస్సాంలో జరిగిన రెండు రైలుప్రమాదాల్ని గురించీ చెప్పడం ప్రారంభించాడు.

ఆమె కళ్ళను యింతింత చేసుకుని చక్రాల్లా గుండ్రంగా తిప్పి మధ్యలో కనుపాపల్ని ఆశ్చర్యంగా, కళ్ళను ఆర్పి వెలిగిస్తూ చితుకు చితుకుగా, భృకుటి ముడిచి కనురెప్పల్ని కొద్దిగా వాల్చి, చూపుల్ని పగ్గాలతో వెనుక్కులాగి బిగించి పట్టుకుని, ప్రశ్నార్థకంగా, పైకెత్తి పట్టుకున్నచోటినించి దబ్బున జారిపడి కుప్పగా నిస్త్రాణంగా వాలినచూపుల్తో జాలిగా చూస్తూ, మధ్యమధ్య కళ్ళతో పలకరిస్తూ, అడుగుతూ, అవునంటూ వింటోంది. చూపులతోపాటు తలనూ కదుపుతోంది. పెదాలనుకూడా ముడుస్తూ, కొసమెలికలు తిప్పి, ధనుస్సులా నిలిపి, సంధించినట్టు లాగి, అభినయపూర్వకంగా తలూపుతోంది.

మధ్యమధ్య రహస్యంగా అతను చుట్టూ చూస్తున్నాడు. అందరి చూపులూ – యిటే వున్నాయి. ఏవో మాట్లాడుకుంటున్నట్టున్నారు. వాళ్ళ చూపుల్లో కుతూహలం వుంది; దొంగతనం వుంది; చిరునవ్వుంది.

అనంతమూర్తికి అదోలా వుంది. మలయవతి ఈ కళ్ళ కదుపుల్ని కట్టిపెడితే బాగుండు ననుకుంటున్నాడు. నలుగురూ చూస్తున్నారన్న ఆలోచనైనా లేదేమిటి?–అతనికి చిరాకుకూడా కలిగింది.

ప్రయాణం పొడవునా అతను అలాంటి యిబ్బందిని ఎదుర్కొంటూనే వున్నాడు. బైటకే చెప్పేద్దామనుకున్నాడు గాని మళ్ళీ ఆమె బాధపడుతుందేమో నని ఏమీ అనలేదు. భరిస్తూనే కూర్చున్నాడు. బెజవాడలో దిగిపోతున్నప్పుడు తమ చుట్టూ కూర్చున్న జనం తమనే చూస్తున్నట్టనిపించింది అతనికి. స్టేషను దాటి బైటికొచ్చి తేలిగ్గా ఊపిరితీశాడు.

వెళ్ళినరోజు బడలికగా వుండి డేన్సు టీచరును పిలిపించలేదు. మర్నాడు కబురంపిస్తే మళ్ళీ మామూలుగా రావడం ప్రారంభించింది ఆమె. చురుగ్గా పాఠాలు సాగుతున్నాయి.

ఒకరోజు అనంతమూర్తికి తలనొప్పిగా వుంటే ఓ గంట ముందుగా

యింటికి బయలుదేరాడు. రెండు రోజులుగా రొంపచేసింది; తగ్గలేదు. ఒళ్ళంతా బరువుగావుంది. మధ్యాహ్నం నించి తలనొప్పిగా వుంటే యింటికెళ్ళి ఏ అమృతాంజనమో రాసుకుని, టీ తాగి, కాస్సేపు నడుం వాల్చుదామని బయలుదేరాడు. రిక్షా సగందూరం వచ్చాక టైము చూసుకుంటే అప్పుడే డేన్సుపాఠాలు కావుకదా అనిపించింది. బైట ఏ హోటల్లోనైనా టీ తాగివెళ్దామని గవర్నరుపేట సెంటరు దగ్గిర రిక్షాను ఆపించి దిగిపోయాడు. నాలుగడుగులైనా వెయ్యకుండానే ఎదురుగ్గా పరాంకుశంగారు కనిపించారు. పినతండ్రి కొడుక్కి పిల్లనిచ్చిన మావగారు ఆయన. మంచి హోదాలో వుండి రిటైరయిన వ్యక్తి. ఆయనంటే అందరికీ గౌరవమే. సాయంకాలంపూట బారేజివరకూ షికారుకు వెళ్ళడం అలవాటు. "రావోయ్! అలా వెళ్ళొద్దాం", అని పిలిచా రాయన. పిలిస్తే తప్పించుకోలేకపోయాడు. అక్కడికీ "మధ్యాహ్నంనించీ తలనొప్పి వస్తోందండీ; ఆఫీసులో కూర్చోలేక ముందే యింటికి బయలుదేరాను," అన్నాడుగాని ఆయన "చల్లగాలి తగిలితే అదే తగ్గిపోతుందిలేవోయ్." అని తేలిగ్గా తీసిపారేశారు.

గంటన్నరసేపు ఆయనతో గడపాల్సి వచ్చింది అనంతమూర్తికి. టీ అయినా పుచ్చుకోలేదు. తలనొప్పి మరీ ఎక్కువగా వుంది. ఒళ్ళు బాగా నొప్పులు పెట్టాయి. నడుం లాగేస్తోంది. ఆఫీసునించి తిన్నగా యింటి కెళ్ళకుండా యిలా రావడం బుద్ధి తక్కువ అనిపించింది. ఇంటికెళ్తే, యీ

బాధలన్నీ లేకపోనుకదా అనుకున్నాడు. వెళ్ళకపోవడానికి కారణం భార్యే అని ఆమెమీదా, దార్లో కనిపించి యువతలి వారి కష్టసుఖాలైనా ఆలోచించకుండా కూడా వెంటబెట్టుకుపోయిన గౌరవం వున్న ఆ పెద్దమనిషిమీదా కోపం వచ్చి లోలోపలే చిరాకుపడ్డాడు, విసుక్కున్నాడు. ఆయన్ని అలా వెళ్ళనిచ్చి రిక్షాలో కూలబడి యిల్లు చేరుకున్నాడు.

"ఆలస్య మయ్యిందేం?" అంది మలయవతి ఎదురొచ్చి.

"ఏమీలేదు," అనిచెప్పి లోపలకు వెళ్ళిపోయాడు.

భర్త ముఖంలోని అలసటను, చికాకును గుర్తించి అతనివెనకనే గదిలోకి వచ్చింది. బట్టలయినా మార్చకుండా మంచంమీద సాగిలబడుతున్న భర్తను చూసి ఆశ్చర్యంగానూ, గాభరాగానూ "ఏమిటండీ, మీ ఒంట్లో బాగాలేదా,'' అంది. నొసలు తాకి చూసింది. మంచులా చల్లగా తాకిన ఆమెచేతిని తొలిగిస్తూ కళ్లు విప్పకుండానే "మరేంలేదు. తల నొప్పిగా వుంది, టీ వుంటే పట్టుకురా," అన్నాడు.

ఫ్లాస్కులో టీతెచ్చియిచ్చింది. అమృతాంజన్ తెచ్చి కణతలకి రాస్తూకూచుంది. ఆమె ఆదుర్దాను చూస్తే అనవసరంగా ఆమెను కంగారుపెడుతున్నానే అనిపించింది అతనికి. లేచి బట్టలు మార్చుకుని కూచుందామా అనుకున్నాడు.

"వొంట్లో బాగోకపోతే సెలవుపెట్టి వెంటనే యింటి కొచ్చేయలేకపోయారా? యింత సేపూ బయట ఎందుకు తిరుగుతున్నారూ,'' అంది ఆమె మందలింపుగా.

అత నేమీ మాట్లాడలేదు. ఒకసారి కళ్లు తెరిచిచూసి మళ్ళీ మూసుకున్నాడు. రాత్రికి భోజనం చెయ్యలేదు. ఆమె బలవంతం చేస్తే పాలుమాత్రం తీసుకున్నాడు.

పొద్దుటికి బాగా జ్వరం వచ్చింది. వొళ్ళంతా నొప్పులు; కదిలే ఓపికలేదు. నడుమంతా విపరీతంగా లాగేస్తోంది. దానికితోడు తలనొప్పి. మలయవతి కంగారుపడి డాక్టరును పిలిపించింది. 'ఫ్లూ తగిలింది, మరేం కంగారు పడనక్కరలే'దని చెప్పి, మందిచ్చివెళ్ళాడు డాక్టరు. ఆరోజు దేన్నుటీచరు వస్తేరెండు రోజులపాటు వొద్దనిచెప్పి పంపించేసింది మలయవతి.

మర్నాటికి తలనొప్పి కాస్త తగ్గింది. వొళ్ళు నొప్పులు యింకా తగ్గలేదు. గబగబా వంట పూర్తి చేసుకుని వొచ్చి కూర్చుంది. "నిన్న భలే భయంవేసింది లెండి. ఒంటరిదాన్ని. ఇంటికి టెలిగ్రాం యిద్దామనుకున్నాను. డాక్టరు వచ్చి ఫ్లూ అనేవరకూ మనసు మనసులో లేదు." అంది.

అనంతమూర్తి ఆమె ముఖంలోకి చూడలేక చూపులు మార్చుకున్నాడు. కొద్దిసేపయ్యాక యిటు తిరిగి చూస్తే—

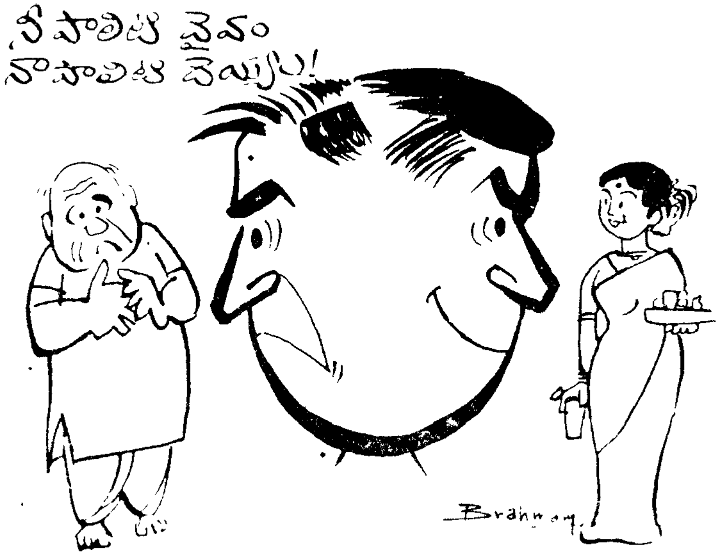

"నూట మూడు డిగ్రీల జ్వరం అనే సరికి మతిపోయింది. దానికి తోడు జ్వర తీవ్రతలో మీరు మూలుగుతోంటే మరీ భయపడిపోయాను,'' అంది.

అతను గట్టిగా కళ్లు మూసుకుని అవతలివైపుకు వత్తిగిల్లాడు.

''ఏమిటి! మళ్ళీ తలనొప్పి వస్తోందా? వుండండి, అమృతాంజనం రాసుకుందురుగాని," అని గబగబా వెళ్ళబోయింది.

"వొద్దు, అక్కర్లేదు," అన్నాడు గట్టిగా.

ఆ మాటల్లోని తీక్షణతకు ఆమె తెల్లబోయి చూస్తోంటే ఆతను తనని తనే సమాధానపరచుకుని "కాస్త టీ కలిపి పట్టుకురా మలయవతీ! ఏమిటో యివ్వాళ ఆకలి ఎక్కువగా వుంది," అన్నాడు.

అర్ధగంట క్రితం బత్తాయిపండు వలిచేదా అని అడిగితే 'వొద్దు, ఆకలిగా లేదు' అన్న భర్త యిప్పుడు ఆకలేస్తోంది అంటే ఆశ్చర్యం వేసింది ఆమెకు. "ఈ టీలూ అవీ తాగితే ఆకలేం తీరుతుంది, రెండు బత్తాయిలు తినండి," అంటూ గబగబా ఓ బత్తాయి పండు ఒలిచింది. 'కాస్సేపు లేచి కూర్చోండి, ఈ తొనలు తిందురుగాని' అని తనూ మంచంమీద కూర్చుని, అటు తిరిగి పడుకున్నవాడ్ని యిటు తిప్పింది. లేచి కూర్చున్నాడు. ఆమె ఒక్కొక్క తొనే యిస్తోంటే తిన్నాడు. కడుపునిండుగా వుంది, యిక చాలు అని అంటున్నా, వినిపించుకో

తుండా మరో బత్తాయికూడా వొలిచేసింది. "ఒక పండుతోనే ఆకలేం తీరిపోయిందండీ, యిదిగో యిటు చూడండీ... యిలా చూసి చెప్పండి. నిజంగా ఆకలి తీరిందా...అబద్ధం. మరీ చిన్నపిల్లవాళ్ల అయిపోతున్నారు మీరు. తీసుకోండి ... పోనీ యీ నాలుగు తొనలూ ..."

ఆ చూపులు, ఆ కదలికలు, ఆ కళ్ళల్లో విలాసం, ఆకర్షణ గిలిగింతలు, దాగుడు మూతలు; ఆ ముఖంలో అభినయం అతనికి చాలా చికాగ్గా అనిపించాయి. 'ఉద్రేకాన్ని రెచ్చగొడుతున్నట్టు ఏమిటా తళుకు బెళుకులు? ఎందుకీ సంరంభం? మామూలుగా ఎందుకు ప్రవర్తించదూ'— అనుకున్నాడు.

ఆమె చేతిలోంచి చివాల్న ఆ నాలుగు తొనలూ లాక్కుని కసిగా నమిలి, తొక్కల్తోనే మింగేసి, 'నాకు నిద్రొస్తోంది, పడుకుంటాను. నువ్వెళ్ళి నీ పని చూసుకో'— అని చెప్పి ముసుగు లాక్కున్నాడు.

ఆమెకు ఏమిటో అర్థంకాక తెల్లబోయి లేచి వెళ్ళిపోయింది.

మర్నాటికి జ్వరం పూర్తిగా తగ్గింది. పత్యం పుచ్చుకున్నాడు కాని ఆఫీసుకు వెళ్ళలేదు. ఆరోజుకూడా యిల్లాంటి సంఘటనలే ఎదురు డినప్పుడు సహనం అవధులు దాటిపోయి, "అలాకళ్ళు తిప్పి మాట్లాడక పోతే మామూలుగా మాట్లాడలేవూ," అన్నాడు. ఆమె ముఖం మాడ్చుకుంది. ఆ ఉక్రోషంతోనే ఆరోజు దేన్ని పాఠాలుకూడా చెప్పించుకుంది. నిజానికి ఆవేళకూడా సెలవు తీసుకుందామని అనుకుంది గాని పంతం వొచ్చి ఆ రోజు పాఠాలు చెప్పించుకుంది.

అతను ఎవరినీ ఏమీ అనలేక తనను తానే కసురుకున్నాడు. తనమీద తనకే కోపం వచ్చింది. ఒకరోజుపాటు వాళ్ళు ఎడముఖం పెడముఖంగానే మసిలారు. మర్నాడు మళ్ళీ మామూలుగా మెసలక తప్పలేదు. ఇంట్లో మూడోవ్యక్తి వుంటే ఎన్ని పంతాలకు పోయినా సాగవి. దానికి తోడు తను అలా ప్రవర్తించడం అర్థం లేనిదిగా అనిపించింది అతనికి. భార్యను అనవసరంగా కసురుకున్నందుకు సిగ్గుపడ్డాడు కూడాను. "ఏదో ఎగతాళికి అంటే అలా బాధపడతావేం?" అన్నాడు ఆమెను దగ్గరికి తీసుకుని. ఆమె తీగలా అతిన్ని అల్లుకుపోయింది.

శ్రీరామనవమికి ఊళ్ళో పందిళ్ళు వేసి నాటకాలవీ వేస్తున్నారు. వాళ్ళ వీధిలోకూడ పందిరి వేశారు. ఆయన దగ్గర చందా కూడా తీసుకెళ్ళారు. నాలుగోరోజున భరతనాట్యం ప్రోగ్రాం ఏర్పాటు చేశారు. ఆ రోజున అనంతమూర్తి భార్యను వెంటబెట్టుకుని వెళ్ళాడు. భరతనాట్యం చేసే అమ్మాయిలు యిద్దరే. ఆ యిద్దరికీ ఎనిమిదీ, పదేళ్ళకన్నా

మించివుండవు. చిన్నపిల్లలైనా చక్కగా చేశారు.

ఇంటి కెళ్ళాక ఎలా వుంది?" అని అడిగాడు అనంతమూర్తి.

"చాల చక్కగా వుంది. చిన్నప్పుడు ఏ అయిదోఏటి నుంచో నేర్చుకోవడం ప్రారంభించివుంటారు." అంది ఆమె. 'మరి మీ కెలా అనిపించింది,?– అన్నట్టు అతనివైపు చూసింది.

"కదలికలు బాగున్నాయిగాని ముఖంలో సరైన ఎక్స్‌ప్రెషన్ లేదు." అన్నాడు.

"చిన్నపిల్లలకి అదెలా వొస్తుందండీ. వయసు వచ్చేకొలదీ పరిపూర్ణత వొస్తుందిగాని. నవ్వుతూ నవ్వుతూ చటుక్కున వెనక్కు తీసేసుకోవడం, జారిపోతున్నట్టు కోక బిగించి పట్టుకుని పగ్గాలను ఒదులుతున్నట్టు చూపుల్ని ఒదలడం, ముఖభంగిమల్లో కృత్రిమంగానే అయినా వాస్తవికతను కనబరచడం– యివన్నీ వయసుతో వచ్చే విద్యలుగాని పుట్టుకతో వొచ్చేవి కావు."

"థీరీకూడా బాగానేవచ్చే," అన్నాడు నవ్వుతూ. మంచులోని మొగ్గలా, కన్నెపిల్ల మనసులా సిగ్గుతో ముడుచుకుపోయిన కళ్ళలోంచి జారీ జారని చూపుల్తో చూసి, చిరునవ్వు ఒలికీ ఒలకనట్టు పెదాల్ని కదిపించింది.

అతని మనసు చటుక్కున ఆలోచనల్లోకి ఎగిరింది. ఇంతకుముందే ఆమె

అన్న మాటల్ని మననం చేసుకుంటున్నాడు.

• ఆమె ఏమిటో అడిగినట్టుంది. అతను పలక్కపోతే అతన్ని కదిపి "ఏమిటండీ ఆలోచిస్తున్నారు," అంది.

"అబ్బే ఏంలేదు," అన్నాడు అతను.

"భలేవారే, పరధ్యాన్నం కూడా వస్తోందే మీకు. పక్కలు డాబామీద పరిచేదా, యింట్లోనా అంటే, ఏమీ లేదంటారేమిటీ," అంది నవ్వుతూ.

'అవును ... అవును ... అదే చిరునవ్వు, అదే అదే అనుకున్నాడు అతను ఆ ఎదుటి గోడమీద మలయవతి నాట్యభంగిమ ఫొటోలోకి చూస్తూ.

ఆమెకు ఏమీ అర్థం కాలేదు. "ఏమో బాబూ, నాకు నిద్రొస్తోంది. నేను గది

ళ్లోనే పడుకుంటాను," అని ఆమె వెళ్ళిపోయింది.

ఆ రాత్రి చాలా సేపటివరకూ అతనికి నిద్ర పట్టలేదు.

మర్నాడు ఆఫీసుకు వెళ్తున్నప్పుడు "సాయంకాలం త్వరగా వస్తారుకదూ. మర్చిపోతారా? మీతో పనుంది," అంది. వాలుగా చూసి, 'తప్పక రావాలి సుమా' అన్నట్టు కళ్ళతోనే చెప్పింది.

"అలాగేలే," అని ముఖం చిట్లించుకుని వెళ్ళిపోయాడు. మనసును ఎంతగా సమాధానపరచుకుందామన్నా వీలుకావడంలేదు అతనికి. ఆ మధ్య డేన్సు చేసిననాడూ యిలాగే చూసింది. ఇలాగే కళ్ళతోనే పలకరించింది. ఆ రెప్పల్ని వాల్చడమూ, ఆ చూపుల్ని జార్చడమూ, ఆ పెదాల్ని మెలికలు తిప్పడమూ — అన్నీ అలానే వున్నాయి. కృత్రిమంగానే వాస్తవికతను ప్రదర్శిస్తోందా?— అతని మనసు మబ్బుపట్టినట్టు అయిపోయింది.

సాయంకాలం, కావాలనే వేగంగా యింటికి వెళ్ళలేదు. రాత్రి బాగా పొద్దుపోయేక వెళ్ళాడు. ఆమెకు ఏదో వంక చెప్పాడు.

నేనూ అదే అనుకున్నాను లెండి, ఏ స్నేహితుడో తగిలుంటాడని ఎనిమిది కావస్తోంది, భోజనం వడ్డించెయ్యమంటారా?"

ఆమె ముఖంలోకి పట్టిపట్టి చూశాడు. ఎక్కడా బాధపడుతున్న ఛాయలే లేవు. మరీ మరీ ఆమె చెప్పినప్పుడు ఆమెను నిరుత్సాహ పరచాలనే ఆలస్యం చేశాడు. కాని ఆ క్షోభే కనిపించలేదు. ఆమె బాధపడకుండా వుంటుందని అనుకోలేకపోతున్నాడు. అంతకుముందు ఎప్పుడైనా ఏ ప్రోగ్రామైనా వేసుకున్నరోజున ఆలస్యంగా వస్తే మూతి ముడుచుకునేది. ఆమెను ప్రసన్నం చేసుకోవడానికి అర్ధగంటైనా పడుతుండేది. ఇప్పుడిది — ఇది నటన కాక మరేమిటి?

"ఇవ్వాళ మీకు యిష్టమైన కొత్తిమిరి పచ్చడి చేశాను. బట్టలు మార్చుకుని వస్తే వడ్డించేస్తాను. కాసేపు డాబామీద కూర్చుందాం. ఇవ్వాళ వెన్నెలకూడా వుంది." అర్థవంతంగా, ఆనందాన్ని కళ్ళల్లో దాగుడుమూత లాడిస్తూ, పెదాల వెనక చిరునవ్వును దాచుకుని చూసింది.

అతను కళ్ళార్పకుండా ఆమెనే సూటిగా చూస్తోంటే సిగ్గుతో ముడుచుకుపోయి, ముసి ముసిగా నవ్వుకుంటూ "అబ్బ! ఏమిటండీ అలా చూస్తారు. మీరు అలా చూస్తుంటే మీ ముందుకే రాను బాబూ," అంది.

"ఆమధ్య డేన్సు చేసినప్పుడు కూడా నువ్వు యిలానే రెప్పల్ని కదిపి, కంటి పాపల్ని ఆడించావుకదూ! అచ్చం యిలానే నవ్వావుకదూ!" అని ఆమె కళ్ళల్లోకి సూటిగా చూశాడు.

"ఏమో బాబూ, నాకు అవన్నీ

జ్ఞాపకంలేవు. చూసినవాళ్ళకు మీకే తెలియాలి," అంది. అని కళ్ళ కొసల్లోంచి వాలుగా చూసింది.

"చూశానుగనకే అంటున్నాను. ఆ కళ్ళ కులుకులు, ఆ పెదాల వొంపులు అచ్చం ఆ భరతనాట్యంలో లానే వున్నాయి."

భర్తమాటల్లో ఆ పదునేమిటో ఆమెకు అర్థం కాలేదు.

"సరేగాని మీరు వేగంగా తెమిలి రండి, వడ్డించేస్తున్నాను," అని చెప్పి లోపలకు వెళ్తున్నదల్లా చటుక్కున ఆగిపోయింది. వెనక్కు తిరిగి భర్త ముఖంలోకి విచిత్రంగా చూసింది. ఆమె కళ్ళల్లో వెలుగులు ఆరిపోయాయి. ఆమె పెదాలమీద చిరునవ్వు విరిగిపోయింది. ఆమె ముఖంలో సంతోషం భగ్గున మండిపోయింది. ఆమె చూపులు పిచ్చిగా వున్నాయి. ఆమె పెదాలు వణికిపోతున్నాయి. ఆమె ముఖం పాలిపోయింది,

"ఇప్పు డర్థమయ్యింది. ఇదంతా నటన అని కదూ మీ రనేది. ఈ అభిప్రాయం, ఇలాంటి విచిత్రమైన ఆలోచన మీ కెలా కలిగింది. మిమ్మల్ని మోసగిస్తున్నా నన్న అభిప్రాయం మీ రెలా ఏర్పరచుకున్నారు. ఇంతకన్నా పెద్ద అభాండం మరోటి వుండదు ... ఎందుకిలా శిక్షిస్తారు నన్ను." ఆమె కళ్ళల్లో కన్నీరు కదిలింది. ఆమె కంఠం బొంగురుపోయింది.

అత నేమీ మాట్లాడలేదు. బట్టలు మార్చుకుని డాబామీదకు వెళ్ళిపోయాడు. ఆమె దుఃఖాన్ని ఆపుకోలేక మంచంమీద వాలిపోయి వెక్కి వెక్కి ఏడ్చేసింది.

గంటతర్వాత అతను డాబా దిగి నిద్రపోదామని గదిలోకి వస్తే టేబిల్ మీద భోజనం వడ్డించివుంది. ఆమె ముసుగు

పెట్టి నిద్రపోతోంది. అతను భోజనం చెయ్యలేదు.

ఒకరినొకరు పలకరించుకోకుండా నాలుగు రోజులు గడిచిపోయాయి. ముఖం కడుక్కొని వచ్చేసరికి కాఫీ, టిఫిను గదిలో పెట్టివుండేది. తొమ్మిదిన్నర అయ్యేసరికి అతను వంటగదిలోకి వెళ్తే భోజనం వడ్డించివుండేది. మరీ యిబ్బందికరమైన పరిస్థితుల్లో ఆమె పొడిపొడిగా దగ్గేది. అతను అటు చూసేవాడు. ఆ టైమునుబట్టి ఆమె స్నానానికి నీళ్ళు తోడిందనో, భోజనం వడ్డించిందనో తెలుసుకునేవాడు.

ఆరోజు మధ్యాహ్నం కేంటీనుకు వెళ్ళినప్పుడు జేబులోంచి డబ్బులు తియ్యబోతే చిన్న చీటీ బైటికి వచ్చింది. 'దేన్సు టీచరును మాన్పించి వారంరోజులైంది. ఆమెకు జీతం యివ్వాలి. చీరా, రవికల గుడ్డా పెట్టాలి. నలభై రూపాయ లవసరమౌతాయి. రేపు వస్తుంది ఆమె,' అని వుంది.

మాన్పించేసిందంటే అతనికి బాధేమీ కలగలేదు. ఆమె మానేస్తేనే బావుండునన్న ఆలోచన కొంతకాలంగా అతని మనసులో మెదులుతోంది. ఇటీవల జీవితమునిండా అసహనం పేరుకుపోయింది. రోజురోజుకీ యిద్దరిమధ్యా ఎడం ఎక్కువవుతోంది. దీన్ని ఎలా దాటడం? కోరిక తీరిందన్న సంతోషంకూడా లేకుండా పోతోందికదా! అలాంటప్పుడు ఎందుకిది?

సాయంకాలం యింటికొచ్చినప్పుడు, మధ్యాహ్నం ఎస్. బి. లోంచి తీసిన యాభై రూపాయలూ అలమారులో పై రేక్‌లో ఆమెకు కనిపించేటట్టుగా పెడుతుండగా అక్కడ అతనికి కొత్తగా కొన్ని మందుసీసాలూ, ఇంజక్షను బుడ్లూ కనిపించాయి. అతను ఆశ్చర్యంగా అవతలి గదిలోకి చూశాడు. అక్కడ అటు తిరిగి రేడియో వింటూ ఏమిటో అల్లుకుంటోంది మలయపతి. పరిశీలనగా చూశాడు. ఆమె చేతిలో పూర్తి అవుతూ అవుతూవున్న బుల్లి మేజోడు!

అతను మెల్లగా కదలి వెళ్ళి, ఎప్పుడో ఆమె చేతిలోంచి జారిపడి దొర్లుకుంటూ చాలాదూరం వచ్చేసిన ఊలువుండను తీసి, దారం చుట్టుకుంటూ, ఆమె దగ్గరకు చేరుకున్నాడు.